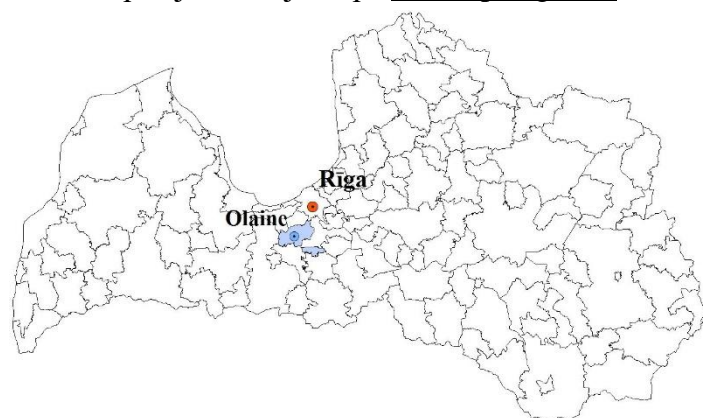

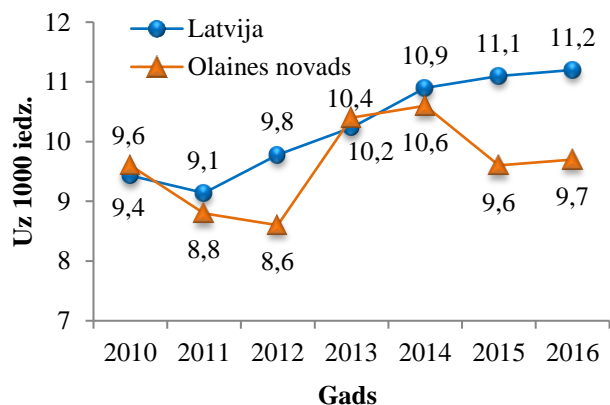
Olaines novada veselības profils

Šajā profilā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Olaines novadā laika periodā no 2010. gada līdz 2016. gadam*. Informācija sagatavota, izmantojot Centrālās statistikas pārvaldes un Slimību profilakses un kontroles centra datus.

Plašāka informācija par Latvijas iedzīvotāju veselību pieejama mājas lapā www.spkc.gov.lv

1.attēls. Dzimstība Olaines novadā un vidēji LV, uz 1000 iedzīvotāju (CSP dati)

Iedzīvotāju skaits: 19 487 (2016. g. beigās)

Procenti no Latvijas iedzīvotājiem: 1,0%

Iedzīvotāju blīvums: 65 iedzīvotāji uz km²

Iedzīvotāju dabiskā kustība: dzimuši 191, miruši 233, starptautiskā migrācija: - 150 cilv. (CSP dati)

Pozitīvās tendences

- Zemāka saslimstība ar STI nekā vidēji LV (2016. g. par 43%).
- Zemāka saslimstība ar tuberkulozi (2016. g. par 29%).
- Zemāka mirstība no SAS nekā vidēji LV (2016. g. par 30%).
- Zemāka saslimstība un mirstība no ļaundabīgiem audzējiem nekā vidēji LV (2016. g. par 9% un 7%).
- Zemāka mirstība no gremošanas sistēmas slimībām (2016. g. par 13%).

Problēmas un izaicinājumi

- Augstāka zīdaiņu mirstība nekā vidēji LV (2016. g. par 33%).
- Lielāks īpatsvars bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm.
- Zemāks ārstu relatīvais skaits nekā vidēji LV (2016. g. par 60%).
- Augsta saslimstība ar HIV un AIDS.
- Zemāks ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem un mājas vizīšu skaits nekā vidēji LV.
- Divreiz augstāka saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu nekā vidēji LV.
- Augstāka saslimstība ar ērcu pārnēsātajām slimībām – Laimboreliozu un ērcu encefalītu.

*Sakarā ar administratīvi teritoriālo reformu salīdzināmi dati pieejami tikai kopš 2010. gada.

Tabulā attēloti veselību raksturojoši rādītāji **2016. gadā** Olaines novadā salīdzinājumā ar vidējiem rādītājiem valstī. Zem tabulas atrodams rādītāju aprēķina skaidrojums.

Vienkāršākai uzskatei izmantoti simboli un krāsas:

⬆️ Rādītājs ir augstāks nekā vidēji valstī

⬇️ Rādītājs ir zemāks nekā vidēji valstī

○ Rādītājs būtiski neatšķiras (<5%) no vidējā rādītāja valstī

● sarkans – negatīvs rādītājs

● zaļš – pozitīvs rādītājs

● oranžs – neitrāls rādītājs

		Rādītājs	Olaines novadā	Vidēji Latvijā	Pozīcija pret vidējo rādītāju valstī
Iedzīvotāji	1	Demogrāfiskās slodzes līmenis	578	625	⬇️
	2	Dzimumstība	9,7	11,2	⬆️
	3	Vidējā mēneša darba alga bruto (EUR)	992	927	⬆️
Veselības un veselības aprūpes rādītāji	4	Saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem	514	567	⬇️
	5	Cukura diabēta pacientu relatīvais skaits	4631	4561	○
	6	Saslimstība ar tuberkulozi	20,4	28,6	⬇️
	7	Saslimstība ar HIV/AIDS	25,5/10,2	18,6/5,3	⬆️/⬆️
	8	Saslimstība ar STI	50,9	88,7	⬇️
	9	Saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu	178	97,3	⬆️
	10	Saslimstība ar Laimboreliozī/ērcu encefalītu	30,6/20,4	24,4/11,7	⬆️/⬆️
	11	Bērnu, kas dzimuši nepilngadīgām mātēm, īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	1,6	0,8	⬆️
	12	Bērnu, kas dzimuši mātēm pēc 35 g.v., īpatsvars no visiem dzīvi dzimušajiem, %	19,7	19,0	○
	13	Dzīvi dzimušie ar zemu dzimšanas svaru (zem 2500 g), %	2,7	4,3	⬇️
	14	Ārstu relatīvais skaits	13,8	34,6	⬆️
	15	Ģimenes ārstu, internistu un pediatru relatīvais skaits	5,6	9,6	⬆️
	16	Ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem/mājas vizīšu skaits	3,7/0,13	5,9/0,13	⬆️/○
Mirstība	17	Mirstība no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām	570	810	⬇️
	18	Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	280	301	⬇️
	19	Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem	81,5	84,7	○
	20	Mirstība no cukura diabēta	10,2	28,0	⬇️
	21	Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām	45,8	52,9	⬇️
	22	Perinatālā mirstība	5,4	7,5	⬇️
	23	Zīdaiņu mirstība	5,5	3,7	⬆️
	24	Potenciāli zaudētie mūža gadi* līdz 64 g. v.	5341	5366	○

Piezīmes: 1 Darbspējas vecumu nesasnējušo un pārsniegušo personu skaits vidēji uz 1000 personām darbspējas vecumā 2016.g. sākumā; 2 Uz 1000 iedzīvotāju; 3 Pavisam, bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50; 4 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 5 Uz 100 000 iedzīvotāju; 6-10 Jaunie gadījumi, uz 100 000 iedzīvotāju; 8 Gonokoku infekcija, uroģenitālā hlamīdioze, sifiliss; uz 100 000 iedzīvotāju; 11-12 Īpatsvars procentos no dzīvi dzimušajiem mātēm visās vecuma grupās; 13 Īpatsvars procentos no visiem dzīvi dzimušajiem; 14 Ārstu skaits bez zobārstiem, ar stažieriem un rezidentiem, uz 10 000 iedzīvotāju; 15 Uz 10 000 iedzīvotāju; 16 Uz 1 iedzīvotāju; 17-21 Uz 100 000 iedzīvotāju attiecīgā vecuma grupā; 22 Uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušo; 23 Uz 1000 dzīvi dzimušo; 24 Uz 100 000 iedzīvotāju vecuma grupā 0-64 gadi.

Datu avoti: 1-3 CSP; 4-5 PREDĀ, SPKC; 6-10 VISUMS, SPKC; 11-13 Jaundzimušo reģistrs, SPKC; 14-15 Pārskats par iestādes personālu, SPKC; 16 Pārskats par ārstniecības iestādes darbību, SPKC; 17-24 Latvijas iedzīvotāju nāves cēloņu datu bāze, SPKC.

* **Potenciāli zaudētie mūža gadi (PZMG)** – gadi, kurus cilvēks būtu nodzīvojis līdz kādam noteiktam vecumam, ja nebūtu miris nelaiemes gadījumā, kādas slimības vai cita iemesla dēļ; aprēķināti iedzīvotājiem līdz 64 gadu vecumam (ieskaitot)

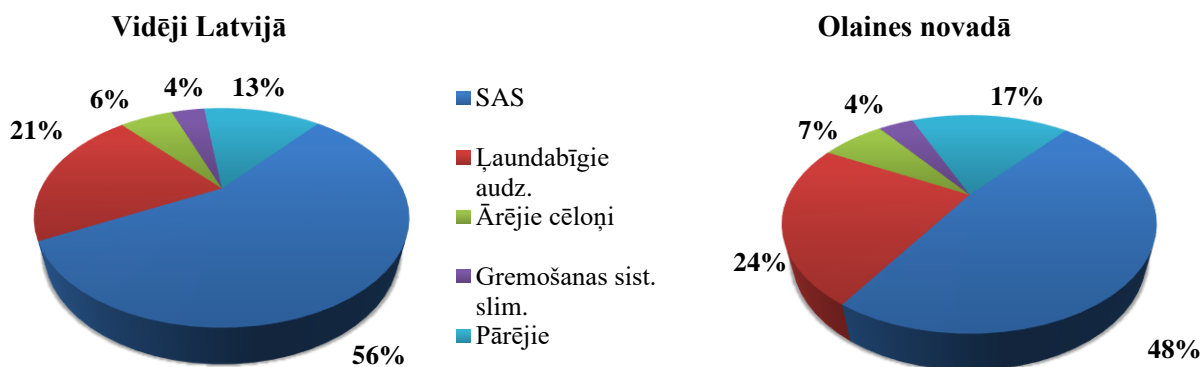
Situācijas apraksts

Olaines novads atrodas netālu no Rīgas, un kā lielākajai daļai Pierīgas novadu demogrāfiskās slodzes līmenis tajā ir zemāks nekā vidēji Latvijā (2016. gadā par 7,5%). Neskatoties uz to, Olaines novadā, līdzīgi kā citās Latvijas vietās, iedzīvotāju skaits dinamiskā pakāpeniski samazinās. 2016. gadā novadā dzīvoja 19,5 tūkstošo iedzīvotāju, tomēr kopš 2010. gada iedzīvotāju skaits samazinājies par vairāk kā sešsimt iedzīvotājiem jeb 3,2%.

Jaundzimušo skaits Olaines novadā ir svārstīgs, gandrīz visos gados saglabājoties zem valsts vidējā rādītāja - 2016. gadā 9,7 jaundzimušie uz 1000 iedz., vidēji Latvijā 11,2 (skat. 1. attēlu). Jaundzimušo īpatsvars ar **zemu dzimšanas svaru** (zem 2,5 kg) 2016. gadā Olaines novadā ir krietni zemāks kā vidēji valstī – 2,7% (vid. LV 4,3%), tomēr no 2012. līdz 2015. gadam rādītājs ir bijis virs valsts vidējā. **Perinatālā mirstība** (nedzīvi dzimušie un pirmajā dzīves nedēļā mirušie) Olaines novadā ir svārstīga, 2016. gadā tā ir zem valsts vidējā – 5,4 uz 1000 dzīvi un nedzīvi dzimušajiem (vid. LV 7,5), tomēr 2015. gadā tā bija sasniesusi augstāko rādītāju visā periodā – 22,0 (vid. LV 6,9). Arī **zīdaiņu mirstība** (līdz 1 gada vecumam) Olaines novadā ir svārstīga, tomēr kopš 2013. gada tā pārsniedz valsts vidējo rādītāju (2016. g. 5,5 gadījumi uz 1000 dzīvi dzimušajiem, vid. LV – 3,7).

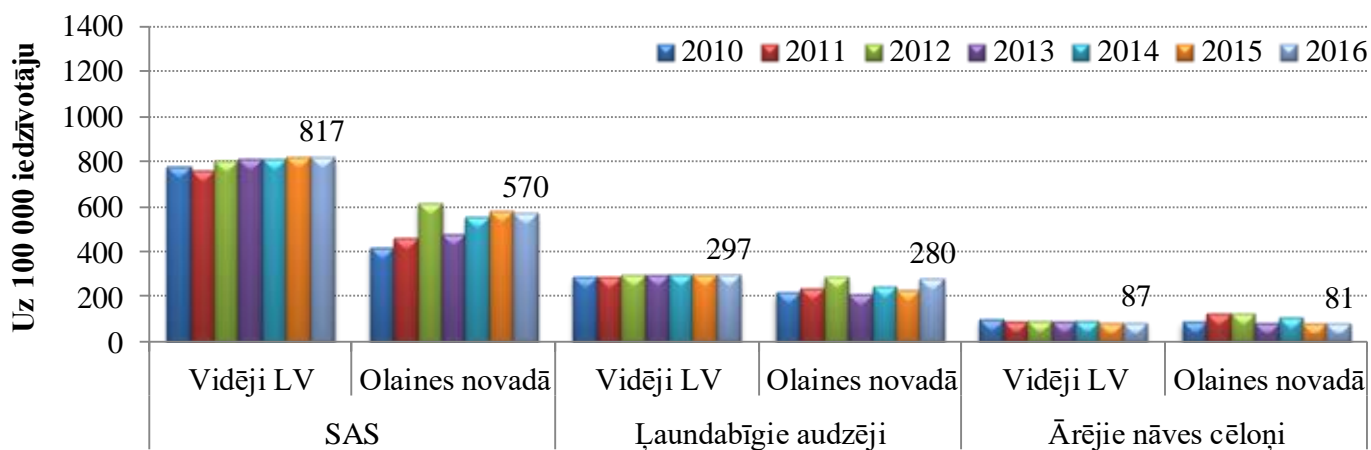
Kopumā **galvenie nāves cēloņi** Olaines novadā, tāpat kā vidēji Latvijā, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2016. g. Olaines novadā 48% no visiem mirušajiem), ļaundabīgie audzēji (2016. g. Olaines novadā 24% no visiem mirušajiem) un ārējie nāves cēloņi (2016. g. Olaines novadā 7% no visiem mirušajiem).

2. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2016. gadā, īpatsvars procentos

Mirstībai no sirds un asinsvadu sistēmas slimībām (SAS) Olaines novadā ir novērojama pieaugoša tendence, visā periodā saglabājoties zemāka nekā vidēji valstī, 2016. gadā par 30% (skat. 3. attēlu).

3. attēls. Galvenie nāves cēloņi 2010.-2016. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem Olaines novadā ir svārstīga, tomēr līdzīgi kā citur valstī, ir novērojama pieaugoša tendence. Visā periodā mirstība no ļaundabīgiem audzējiem Olaines novadā ir zemāka nekā vidēji Latvijā, tomēr 2016. gadā vērojams augstākais rādītājs mirstībai no ļaundabīgiem audzējiem kopš 2012. gada (280 uz 100 000 iedz.), tādējādi tas ir pietuvojies valsts vidējam rādītājam un 2016. gadā no tā atpaliek tikai par 7% (vidēji LV – 301 uz 100 000 iedz.). Arī priekšlaicīga mirstība no ļaundabīgiem audzējiem Olaines novadā ir svārstīga: 2016. gadā tā ir zem valsts vidējā rādītāja (Olaines novadā 68; vid. LV – 102 uz 100 000 iedz.), tomēr 2015. gadā tā bijusi ārkārtīgi augsta – 129 uz 100 000 iedz. (vid. LV – 68). 2015. gadā 45,7% no visiem mirušajiem no ļaundabīgiem audzējiem bija miruši priekšlaicīgi, t.i., pirms 64 gadu vecuma. Kopumā 2016. gadā Olaines novadā augstākā mirstība ļaundabīgo audzēju grupā ir no prostatas audzēja vīriešiem, bronhu un plaušu audzēja un aizkuņģa dziedzera audzēja.

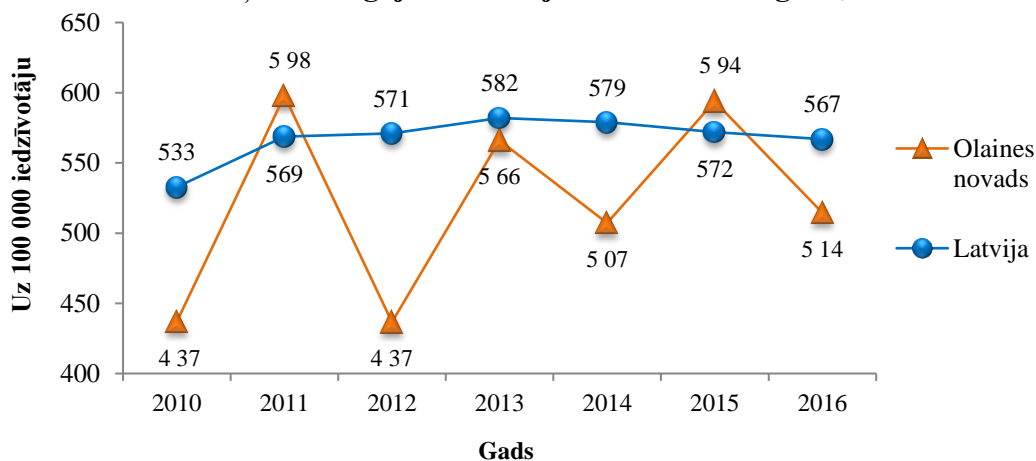
Mirstība no **prostatas audzēja** vīriešiem Olaines novadā dinamikā ir bez izteiktas tendences, tomēr pēdējos divos gados tā pārsniedz valsts vidējo rādītāju – 2016. gadā 68 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju (vid. LV – 45), 2015. gadā 44 uz 100 000 iedz. (vid. LV – 43). Neskatoties uz to, pārējos gados mirstība no prostatas audzēja vīriešiem ir zema un absolūtos skaitļos nepārsniedz divus gadījumus gadā.

Mirstība no **bronhu un plaušu audzēja** Olaines novadā 2016. gadā ir zem valsts vidējā līmeņa. Augstākais rādītājs bijis 2014. gadā (Olaines novadā 51; vid. LV 47 uz 100 000 iedz.), savukārt pēdējos divos gados tas samazinājies – 2016. gadā Olaines novadā 41, kamēr vidēji Latvijā 47 gadījumi uz 100 000 iedz., 2015. gadā attiecīgi 36 un 45 gadījumi uz 100 000 iedz.

Olaines novadā mirstība no **aizkuņģa dziedzera audzēja** 2016. gadā dubultojusies, pārsniedzot Latvijas vidējo rādītāju par 29%. Kopumā mirstība no aizkuņģa dziedzera audzēja Olaines novadā ir augsta, gandrīz visos gados pārsniedzot valsts vidējo rādītāju.

Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem Olaines novadā svārstās, tomēr 2016. gadā ir par 9% zemāka nekā vidēji valstī (skat. 4. attēlu). Kopumā saslimstība ar ļaundabīgiem audzējiem Olaines novadā ir palielinājusies no 437 gadījumiem uz 100 000 iedz. 2010. gadā līdz 514 gadījumiem uz 100 000 iedz. 2016. gadā.

4. attēls. Saslimstība ar ļaundabīgajiem audzējiem 2010.-2016. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

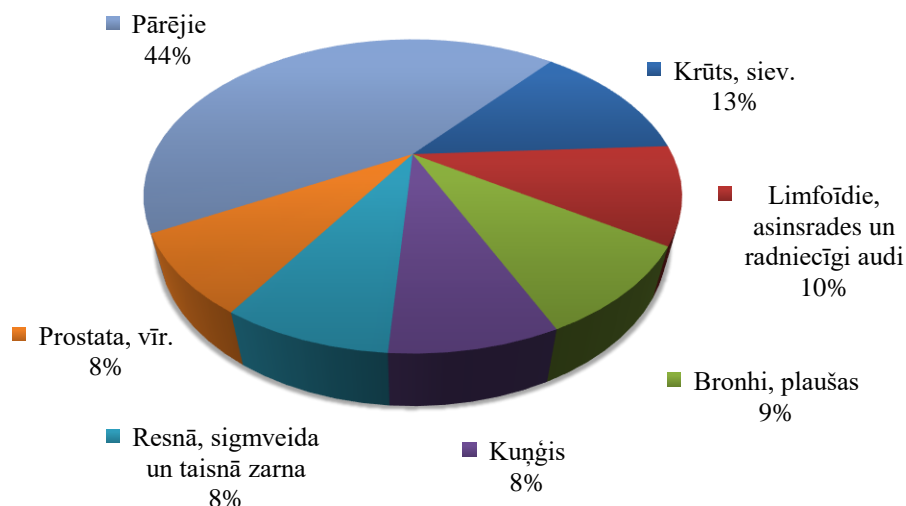

Biežāk reģistrētie audzēji Olaines novadā ir krūts audzējs sievietēm, prostatas audzēji vīriešiem un limfoīdie, asinsrades un radniecīgo audu audzēji (skat. 5. attēlu). Visbiežāk reģistrētais ļaundabīgais audzējs Olaines novadā ir **krūts vēzis** sievietēm – saslimstība 2016. gadā bija par 10% augstāka nekā vidēji valstī. Saslimstībai ar krūts vēzi Olaines novadā noteikta tendence nav novērojama, tomēr kopš 2014. gada tā pārsniedz valsts vidējo rādītāju.

Reģistrēto **prostatas audzēja** gadījumu skaits vīriešiem 2016. gadā ir par 20% zemāks nekā vidēji valstī, tomēr 2015. gadā tas bijis divreiz lielāks un attiecīgi par 27% augstāks nekā vidēji valstī.

Trešais biežāk diagnosticētais audzējs Olaines novadā ir **limfoīdo, asinsrades un radniecīgo audu** audzējs. Saslimšanas gadījumu skaits ar limfoīdiem, asinsrades un radniecīgo audu audzējiem dinamikā pakāpeniski pieaug un 2016. gadā pārsniedz valsts vidējo rādītāju par 39%.

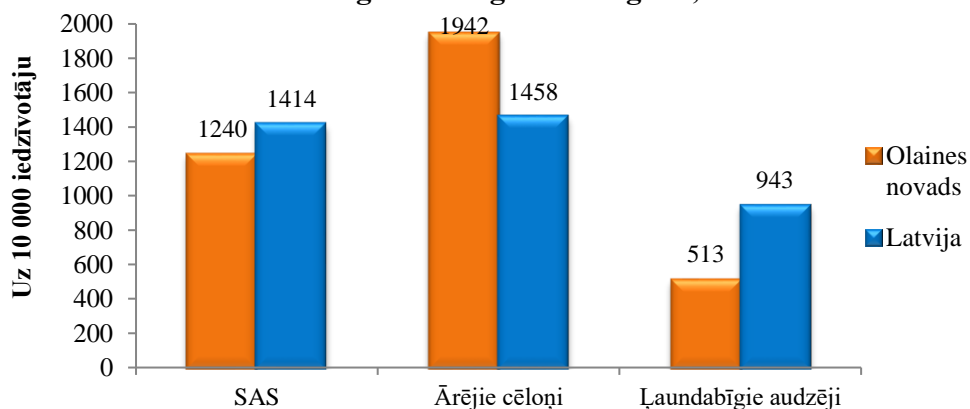
5. attēls. Diagnosticēto audzēju īpatsvars Olaines novadā 2016. gadā, procentos

Mirstība no ārējiem nāves cēloņiem (piemēram, pašnāvības, transporta nelaimes gadījumi, vardarbība, dūmu un uguns iedarbe, kritieni, noslīkšana, saindēšanās) Olaines novadā ir apmēram valsts vidējā līmenī (skat. tabulu). Augstākais rādītājs mirstībai no ārējiem nāves cēloņiem Olaines novadā sasniegts 2012. gadā (Olaines novadā – 126; vid. LV – 93 uz 100 000 iedz.), pēc tam mirstība dinamikā mazinājusies. Olaines novadā augstākais rādītājs ārējo nāves cēloņu grupā ir mirstībai no transporta negadījumiem – 2016. gadā tas bija 2,6 reizes augstāks nekā vidēji Latvijā (Olaines novadā 25, vid. LV 10 uz 100 000 iedz.). Pozitīvi vērtējams tas, ka Olaines novadā ir zemāks pašnāvību rādītājs nekā vidēji valstī – 2016. gadā 15 uz 100 000 iedz. (vid. LV – 19), līdz ar to pašnāvības Olaines novadā nav biežākas no ārējiem nāves cēloņiem, kā tas ir pārējā Latvijā. Ārējo nāves cēloņu grupā Olaines novadā augstāks mirstības rādītājs nekā vidēji valstī ir no nejaušas saindēšanās un indīgu vielu iedarbes (2016. g. Olaines nov. – 10; vid. LV – 8 uz 100 000 iedz.) un dzelzceļa negadījumiem (2016. g. Olaines nov. – 5; vid. LV – 1 uz 100 000 iedz.). Jāpiezīmē, ka kopumā mirušo skaits no ārējiem nāves cēloņiem Olaines novadā ir neliels, 2015. un 2016. gadā absolūtos skaitļos 16 bojā gājušie, tāpēc katrs gadījums ietekmē kopējo rādītāju.

Potenciāli zaudēto mūža gadu (PZMG) rādītājs līdz 64 gadu vecumam uz 100 000 iedzīvotāju Olaines novadā ir līdzīgs kā vidēji Latvijā (skat. tabulu). Visvairāk potenciāli zaudēto mūža gadu Olaines novadā ir ārējo cēloņu dēļ – 2016. gadā sasniedzot 1942 zaudētus gadus uz 100 000 iedzīvotāju, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par trešdaļu (skat. 6. attēlu). Otrs nozīmīgākais cēlonis Olaines novadā, kura dēļ tiek zaudēti daudz mūža gadu, ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības. PZMG rādītājs ļaundabīgo audzēju dēļ Saldus novadā ir zemāks nekā vidēji Latvijā, 2016. gadā tie ir 513 zaudēti gadi uz 100 000 iedz., kamēr vidēji valstī – 943.

6. attēls. Potenciāli zaudētie mūža gadi 0-64 g.v. 2016. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

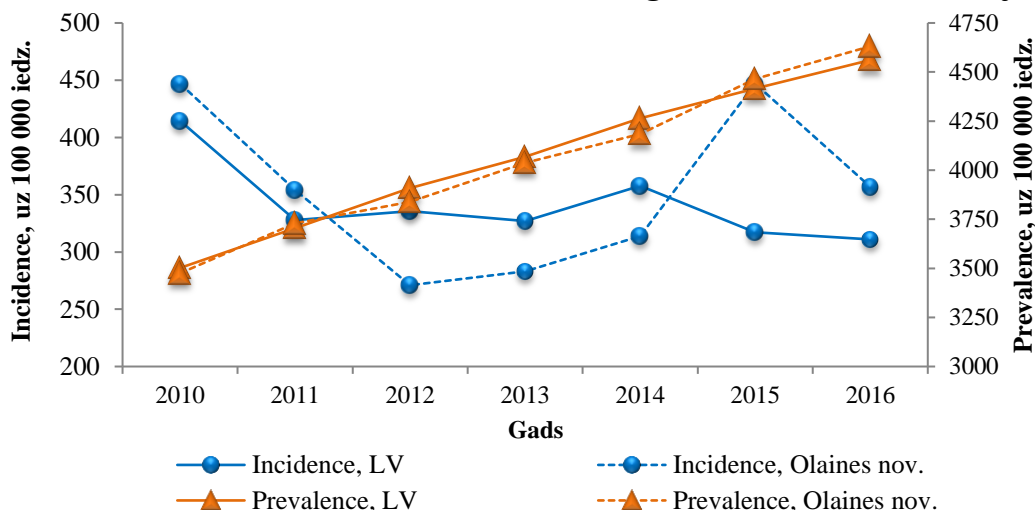

Gremošanas sistēmas slimības Olaines novadā sastāda ap 4% no visiem nāves cēloņiem. Mirstība no gremošanas sistēmas slimībām Olaines novadā dinamikā ir svārstīga, tomēr pēdējos divos gados zemāka

nekā vidēji Latvijā. Nozīmīgākie nāves cēloņi gremošanas sistēmas slimību grupā ir aknu fibroze un ciroze un alkohola izraisītas un toksiskas aknu slimības.

No jauna reģistrēto saslimšanas gadījumu skaits (incidence) ar **cukura diabētu** uz 100 000 iedz. Olaines novadā pēdējos divos gados ir augstāka nekā vidēji valstī, 2016. gadā par 13%. Kopējais cukura diabēta pacientu skaits (prevalence) Olaines novadā 2016. gadā pieaudzis līdz 4631 gadījumam uz 100 000 iedz. (skat. 9. attēlu), savukārt mirstība no cukura diabēta Olaines novadā 2015. gadā ir par 64% zemāka nekā vidēji valstī.

7. attēls. Saslimstība ar cukura diabētu 2010.-2016. gadā, uz 100 000 iedzīvotāju

Saslimstība ar atsevišķām **infekcijas slimībām** – HIV, jaunatklātu C hepatītu un ērcu pārnēsātajām slimībām Olaines novadā ir augstāka nekā vidēji Latvijā (skat. tabulu). Dinamikā pieaugusi saslimstība ar jaunatklātu hronisku C hepatītu, 2016. gadā pārsniedzot vidējo rādītāju valstī par 83%. Pieaugusi saslimstība ar ērcu pārnēsātajām slimībām – 2016. gadā saslimstība ar Laimboreliozī Olaines novadā bija par 25% augstāka nekā vidēji valstī (31 un 24 gad. uz 100 000 iedz.). Saslimstība ar ērcu encefalītu 2016. gadā Olaines novadā ir pieaugusi, pārsniedzot vidējo rādītāju valstī divas reizes (skat. tabulu).

Ārstu relatīvais skaits (uz 10 000 iedzīvotāju) Olaines novadā ir zemāks nekā vidēji Latvijā, vien nepilni 14 ārsti uz 10 000 iedz., kamēr vidēji valstī – 34,6. Tāpat Olaines novadā arī ģimenes ārstu skaits ir zemāks kā vidēji Latvijā – 5,1 uz 10 000 iedzīvotājiem, vidēji Latvijā – 6,8.

Olaines novadā ir krietni zemāks **ambulatoro apmeklējumu skaits** nekā vidēji valstī; rēķinot uz 1 iedzīvotāju, 2016. gadā bija 3,7 apmeklējumi (vid. LV 5,9). Mājas vizīšu skaits Olaines novadā ir līdzīgs kā vidēji valstī – 2016. gadā 0,18 gadījumi uz 1 iedzīvotāju. Mājas vizīšu īpatsvars ambulatorajā aprūpē ir pat augstāks nekā vidēji valstī – 3,4% no visiem ambulatorajiem apmeklējumiem (vid. LV 2,2%).

Saīsinājumi:

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

LV – Latvija

PREDA – Ar noteiktām slimībām slimojošu pacientu reģistrs

SAS – Sirds un asinsvadu sistēmas slimības

SSK-10 – Starptautiskā statistiskā slimību un veselības problēmu klasifikācija, 10. redakcija

SPKC – Slimību profilakses un kontroles centrs

VISUMS – Valsts infekcijas slimību uzraudzības un monitoringa sistēma